

*právní postavení osoby.
v řízení o poz. úpravě,
je náležitá náhrada
od PF ČR.*

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedkyně Ivany Janů, soudce Vojena Güttlera a soudce zpravodaje Pavla Rychetského o ústavní stížnosti

proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství – Ústředního pozemkového úřadu zn. 49805/2003/H-7170 ze dne 9. 3. 2004, rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 9 Ca 107/2004-45 ze dne 28. 4. 2006 a rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 72/2006-93 ze dne 27. 5. 2009, za účasti Městského soudu v Praze a Nejvyššího správního soudu jako účastníka řízení, a Ministerstva zemědělství – Ústředního pozemkového úřadu se sídlem Těšnov 65/17, 117 05 Praha 1, jako vedlejšího účastníka řízení, t a k t o :

Ústavní stížnost se o d m í t á.

Odůvodnění:

I.

1. Návrhem došlým dne 25. srpna 2009 byla Ústavnímu soudu ve lhůtě určené ustanovením § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, splňujícím formální podmínky [zejména ustanovení § 30 odst. 1, § 34, § 72 odst. 1 písm. a), odst. 3, odst. 6, § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu], doručena ústavní stížnost proti citovanému rozhodnutí.

2. V ústavní stížnosti stěžovatel napadá shora uvedená rozhodnutí s námitkami, že jak správní úřad, tak soudy porušily čl. 36 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 a 90 Ústavy České republiky, protože při provádění komplexní pozemkové reformy zvýhodnily jinou osobu a nesprávně vyložily normu restitučního zákonodárství – zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“).

II.

3. Ústavní soud máje k dispozici kopie napadených rozhodnutí, jakož i souladný, podrobný popis rozhodných skutečností v ústavní stížnosti, přesto považoval za nutné vyžádat si kompletní spis. Z uvedených pramenů se shodně podává následující: Otec stěžovatele (nar. 21. 1. 1933) se stal oprávněnou osobou, které nebylo lze vydat odňaté nemovitosti, a proto mu vzniklo právo vůči Pozemkovému fondu ČR na jiné pozemky. V roce 1999 požádal otec stěžovatele o vydání konkrétních náhradních pozemků v k.ú.

V roce 2001 byla v katastrálním území, v němž bylo o náhradní pozemky požádáno, zahájena komplexní pozemková úprava. V jejím rámci byly stěžovatelem požadované pozemky navrženy do vlastnictví paní [redacted]. Žádost Pozemkového fondu ČR, aby příslušný pozemkový úřad připravil vydání požadovaných náhradních pozemků otci stěžovatele, byla pozemkovému úřadu doručena až v r. 2003. Dne 5. 8. 2003 postoupil otec stěžovatele své nároky svému synovi – stěžovateli, a to na základě úplatné smlouvy s tím, že postupitel výslovně potvrdil, že při podpisu smlouvy od postupníka dojednanou úplatu obdržel.

4. Dne 22. 10. 2003 prvoinstanční správní orgán svým rozhodnutím pozemkovou úpravu schválil, neboť s předloženým návrhem pozemkových úprav vyslovilo souhlas 99% vlastníků výměry zahrnuté do komplexní pozemkové úpravy. Proti uvedenému rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, v němž správnímu orgánu mimojiné vytýkal, že dostatečně nezohlednil fakt, že pozemky, které má od Pozemkového fondu po provedení pozemkové úpravy získat, jsou o poznání horší kvality, než pozemky původně požadované. Odvolací orgán odvolání zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil, přičemž podrobně zrekapituloval průběh komplexní pozemkové úpravy. Vyzdvihl, že pozemkový úřad nemohl v rámci pozemkové úpravy bezezbytku zohledňovat požadavky oprávněných osob, byť se o to alespoň rámcově snažil; určujícím byly požadavky a návrhy účastníků řízení, kterými ale nebyly oprávněné osoby (stěžovatelův otec), nýbrž Pozemkový fond. V době, kdy byla pozemkovému úřadu doručena žádost Pozemkového fondu, byly již pozemky navrženy do vlastnictví [redacted] a ta s dodatečnou úpravou návrhu komplexní pozemkové úpravy nesouhlasila, a proto nezbylo než námitky stěžovatelova otce odmítnout.

5. Dne 27. 4. 2004 napadl stěžovatel pravomocné rozhodnutí žalobou u správního soudu (Městského soudu v Praze) tvrdiv, že pozemkový úřad měl zohlednit i jeho účastenství ve správním řízení, neboť ze smyslu restitučních zákonů plyne, že i on jako oprávněná osoba byl dotčen ve svých právech, resp. právem chráněných zájmech ve vztahu k pozemkům, které jsou náhradou ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 zákona o půdě. Zopakoval, že pozemky, jejichž vlastníkem se má stát, jsou horší kvality a polohou pro něj méně výhodné, zatímco vůči paní [redacted] byl návrh

komplexní pozemkové úpravy více než vstřícný. Městský soud v Praze se se stěžovatelovým názorem neztotožnil, naopak došel k závěru, že pozemkový úřad a provedená komplexní pozemková úprava sleduje jiné cíle a naplňuje jiný veřejný zájem, než Pozemkový fond a vydávání náhradních pozemků. Uzavřel, že správní orgány postupovaly v souladu se zákonem, stěžovatel nebyl z titulu oprávněné osoby účastníkem řízení o komplexní pozemkové úpravě, avšak stěžovatel měl právo, nesouhlasil-li s nabídkou Pozemkového fondu stran náhradního pozemku, požadovat finanční náhradu.

6. Stěžovatel podal dne 16. 3. 2006 u Okresního soudu v Prachaticích žalobu vůči Pozemkovému fondu o určení povinnosti uzavřít smlouvu o převodu náhradních pozemků. Nalézací soud žalobu rozsudkem č. j. 2 C 93/2006-92 ze dne 21. 7. 2006 zamítl, neboť shledal, že žalobce je toliko postupníkem, kterému ke dni rozhodování soudu uplynula lhůta k vydání náhradních pozemků. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání. V odvolacím řízení pak dne 9. 10. 2006 oznámil, že ke smlouvě o postoupení pohledávky (restitučních nároků) byl uzavřen dne 6. 8. 2003 dodatek o úplatě, kterou postupník (stěžovatel) nezaplatil, ač k tomu byl vyzván, a proto postupitel (otec stěžovatele) od smlouvy odstoupil, čímž byla od počátku zrušena. Na místo stěžovatele do řízení vstoupil jeho otec, originární nositel restitučního nároku. Odvolací soud pak usnesením č. j. 5 Co 2334/2006-128 ze dne 1. 12. 2006 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a vrátil mu věc k novému rozhodnutí.

7. Stěžovatel podal dne 26. 7. 2006 proti rozhodnutí Městského soudu v Praze kasační stížnost. Nejvyšší správní soud se neztotožnil s rozhodnutím Městského soudu v Praze v otázce, že stěžovatel po pozemkovém úřadu vlastně požadoval uspokojení restitučního nároku, ale zdůraznil, že to bylo právě věcné řešení komplexní pozemkové úpravy, které bylo napadeným rozhodnutím přijato, a v jehož důsledcích spatřoval stěžovatel ztížení či znemožnění uspokojení svého restitučního nároku. Výrok však shledal správným, neboť stěžovatel nebyl nositelem původního restitučního nároku, resp. nalézal se v pozici postupníka, který se nemůže dovolávat smyslu a účelu restitučních zákonů; v tomto směru odkázal na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/05. Uzavřel, že vzhledem k tomu, že stěžovatel odvíjel veškeré své námitky od tvrzené originárně restituční povahy svého nároku, jež Nejvyšší správní soud neuznal, jsou tím veškeré jeho námitky, včetně žalobních bodů, vyvrácené, a to i úvahy stran případného účastenství ve správním řízení. Ve vztahu k povaze pozemkových úprav rozvinul, že sledují nové uspořádání vlastnických práv k pozemkům tak, aby prostorovou a funkční úpravou, popř. scelením byla zabezpečena přístupnost pozemků všech jednotlivých vlastníků a současně vytvořeny podmínky pro racionální hospodaření. Posléze uvedené je třeba pak posuzovat nejen z hlediska jednotlivých vlastníků, ale též vzhledem k celku a ke všem vlastníkům; nelze je posuzovat jednotlivě a individuálně.

III.

8. Ústavní soud je dle čl. 83 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených

základních práv a svobod [srov. též ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instanačnímu přezkumu jejich rozhodnutí; směřuje-li ústavní stížnost proti rozhodnutí obecných soudů, není proto samo o sobě významné, je-li namítána jeho věcná nesprávnost. Pravomoc Ústavního soudu je založena výlučně k přezkumu rozhodnutí z hlediska dodržení ústavněprávních principů, tj. zda v řízení (a posléze rozhodnutím v něm vydaným) nebyla dotčena ústavně zaručená práva účastníků, zda řízení bylo vedeno v souladu s těmito principy a zda lze řízení jako celek pokládat za spravedlivé.

9. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je Ústavní soud zpravidla oprávněn zasáhnout pouze tehdy, došlo-li jejich pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byl stěžovatel účastníkem, k porušení jeho základních práv či svobod chráněných ústavním pořádkem České republiky. Obdobně bude soud chránit základní práva a svobody, pokud by došlo v rozhodnutí obecného soudu k procesnímu excesu, který by neměl toliko povahu běžného porušení podústavního práva - jehož náprava není úkolem Ústavního soudu - nýbrž toto vybočení by naopak mělo charakter zřejmého rozporu s principy spravedlnosti, zejména pak v důsledku extrémního nerespektování pravidel upravujících řízení (viz nález sp. zn. II. ÚS 198/07 ze dne 3. 5. 2007, nález sp. zn. I. ÚS 1671/08 ze dne 5. 11. 2008, nález sp. zn. IV. ÚS 323/05 ze dne 11. 7. 2006, nález sp. zn. I. ÚS 1126/07 ze dne 22. 11. 2007, nález sp. zn. I. ÚS 653/03 ze dne 12. 5. 2004, in <http://nalus.usoud.cz>).

10. Předně je zapotřebí zdůraznit, že rozhodnutí ve věci sp. zn. Pl. ÚS 6/05 ze dne 13. 12. 2005, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 531/2005 Sb., je nejen stran svého výroku („Ustanovení § 13 odst. 6 a 7 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 253/2003 Sb., a čl. VI zákona č. 253/2003 Sb., pokud se týkají **oprávněných osob**, kterým vzniklo právo na jiný pozemek podle § 11 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 183/1993 Sb., a **jejich dědiců**, se zrušují dnem vyhlášení tohoto nálezu.“), ale taktéž stran svého odůvodnění závazné i pro samotný Ústavní soud.

11. Ústavní soud je toho názoru, že stěžovatel žalobou podanou k Městskému soudu v Praze brojil proti rozhodnutí pozemkového úřadu, aby zvrátil důsledky, v nichž spatřoval ztížení či znemožnění uspokojení „svého“ restitučního nároku. Městský soud v Praze správně došel k závěru, že pozemkový úřad a provedená komplexní pozemková úprava sleduje jiné cíle a jiný veřejný zájem, než je poskytování náhradních pozemků coby naplnění restitučního zákonodárství. V rámci komplexní pozemkové úpravy se „(...) *ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny.*“ (viz ustanovení § 2 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů). Z uvedeného plyne, že práva jednotlivých vlastníků (tedy osob, jejichž práva jsou přímo dotčena) mohou doznat změny; tím spíše se může jednat o práva, která jsou dotčena jen nepřímo. Smysl a účel pozemkové úpravy se míjí s naplněním smyslu a účelu restitučních zákonů. Jakkoli byl Pozemkový fond „zatížen“ povinností vypořádat restituční nárok

stěžovatele, jeho postavení jako vlastníka nemohlo být favorizováno před ostatními účastníky řízení o pozemkové úpravě. Jinou otázkou je, zda Pozemkový fond svá vlastnická práva vykonával tak, jak k tomu byl povinen. Porušení těchto povinností však nemůže – z povahy věci – založit právo stěžovatele na změnu rozhodnutí pozemkového úřadu. Obecně proto stěžovatel nemohl relevantně – s nadějí na úspěch ve věci – namítat, že rozhodnutí správního orgánu bylo stíženo vadou, protože pozemky, jejichž vlastníkem se měl stát, byly horší kvality a polohou pro něj méně výhodné.

12. Posoudil-li Nejvyšší správní soud domnělé účastenství stěžovatele ve světle závěrů rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/05, pak nevykročil mimo meze očekávatelného rozhodnutí. V této souvislosti je nutné znovu připomenout okolnosti odstoupení od smlouvy o postoupení pohledávky (viz bod 6 shora) – kvůli této skutečnosti, i kdyby snad Ústavní soud došel k jinému závěru, by se případným zrušujícím rozhodnutím Ústavního soudu na právním postavení stěžovatele ničeho nezměnilo a nemohlo by mu přivodit ve věci příznivější rozhodnutí. Jestliže by tedy realizací procesního oprávnění nedošlo k příznivějšímu rozhodnutí, bylo by vyhovění ústavní stížnosti a zrušení rozhodnutí obecného soudu jen nepřípustným formalismem, který je Ústavnímu soudu zapovězen (usnesení sp. zn. I. ÚS 1919/08 ze dne 12. 8. 2008, U 10/50 SbNU 451, in <http://nalus.usoud.cz>).

13. Stěžovatel spolu s ústavní stížností podal návrh na odložení vykonatelnosti napadených rozhodnutí. Z akcesority tohoto návrhu vyplývá, že jej stíhá osud ústavní stížnosti.

IV.

14. Protože Ústavní soud neshledal porušení ústavně zaručených práv a svobod, rozhodl o návrhu mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, tak, že návrh jako zjevně neopodstatněný odmítl.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 8. února 2011

Ivana Janů v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení :
Jitka Chmelová

